

ВАРНЕНСКИ СВОБОДЕН УНИВЕРСИТЕТ "ЧЕРНОРИЗЕЦ ХРАБЪР"
ФАКУЛТЕТ „МЕЖДУНАРОДНА ИКОНОМИКА И АДМИНИСТРАЦИЯ“

УТВЪРЖДАВАМ:
ДЕКАН
на Факултет
„Международна икономика и администрация“:
(доц.д-р Е. Танкова)

ПРОЦЕДУРА
ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ДЪРЖАВНИ ИЗПИТИ
ЗА СТУДЕНТИТЕ ОТ СПЕЦИАЛНОСТ
„МЕЖДУНАРОДНИ ИКОНОМИЧЕСКИ ОТНОШЕНИЯ“
(образователна и квалификационна степен „бакалавър“)
И КРИТЕРИИ ЗА ФОРМИРАНЕ НА ОЦЕНКАТА

Настоящата процедура се основава на изискванията на Закона за висшето образование и е съобразена с Наредба № 1 на ВСУ „Ч. Храбър“ за учебната дейност, раздел VI „Дипломиране“.

Обучението по специалност „Международни икономически отношения“ в образователно-квалификационна степен „бакалавър“ завършва с държавен изпит по специалността или защита на дипломна работа, за което в учебния план са определени 10 кредита.

1. Общи характеристики на държавния изпит в ОКС „бакалавър“ на специалност «Международни икономически отношения»

Държавният изпит е писмен.

Държавният изпит се полага на основата на предложен и приет от катедра „Икономика“ Конспект за държавен изпит, утвърден от Декана на факултет „Международна икономика и администрация. Във въпросника са включени основни теми от изучаваните в специалността дисциплини.

Конспектът за държавен изпит се оповестява не по-късно от три месеца преди датата на изпита на електронната страница на ВСУ „Черноризец Храбър“.

Студентите разработват писмено три въпроса от Конспекта за държавен изпит, по един въпрос от трите раздела. Те се подбират на случаен принцип непосредствено преди държавния изпит, един от дипломантите тегли въпросите на мястото на провеждането му.

Продължителността на държавния изпит, утвърдена от катедрения съвет на катедра „Информатика и икономика“, е четири астрономически часа.

Оценките от писмения изпит се оповестяват в деня на неговото провеждане. Студентите имат право еднократно да се откажат от получената положителна оценка в момента на обявяването ѝ от комисията. Това се отразява в изпитния протокол от председателя на изпитната комисия с «октазал се» (чл.44 от Наредба № 1 на ВСУ „Ч. Храбър“ за учебната дейност).

2. Общи характеристики на дипломиране в ОКС “бакалавър” със защита на дипломна работа.

Условие за допускане на завършващите студентите до защита на дипломна работа е да имат успех от семестриалните изпити Много добър 5 (решение на Катедрен съвет на катедра „Икономика“ и факултетен съвет на Факултет „МИА“).

Молбите за разработване на дипломни работи, съдържащи теми и научни ръководители, се разглеждат от Катедрения съвет, който ги утвърждава след обсъждане.

Молбите за дипломиране със защита на дипломна работа се подават в началото на последния семестър от обучението.

Ръководители на дипломанти могат да бъдат хабилитирани преподаватели или притежаващи образователната и научна степен „доктор“.

Крайният срок за предаване на готовите дипломни работи, подписани от научния ръководител (в два екземпляра в твърди корици или спирала, два броя експозете в папка, заедно с едно копие на дипломната работа на електронен носител) е три седмици преди насрочената дата за защита. Дипломните работи се предават на инспектора на катедра „Информатика и икономика“.

Всяка дипломна работа се предоставя на рецензент (хабилитирано лице или най-малко с научна степен „доктор“) да подготви рецензия. Рецензентите се избират на катедрен съвет. Рецензията включва обща част за структурата на дипломната работа, положителни страни, бележки и въпроси към дипломанта. Рецензията се предава в писмен вид да студента най-късно до една седмица преди датата за защита на дипломна работа (студентът може да проверява за готовността на рецензията и да я получи от секретаря на катедра „Информатика и икономика“). След получаване на рецензията, студентът трябва да си подготви отговори на бележките и въпросите по рецензията.

3. Държавна изпитна комисия за провеждане на държавния изпит и защитата на дипломните работи.

Държавният изпит и защитата на дипломни работи се провеждат пред специално назначена от Ректора държавна изпитна комисия.

Държавната изпитна комисия представлява екип от най-малко трима преподаватели от катедрата (хабилитирани и по изключение – нехабилитирани преподаватели с образователната и научна степен „доктор“). Възможно е в държавната изпитна комисия да бъдат привлечени и преподаватели от други катедри или външни за Университета лица, които са участвали в процеса на обучение, експерти от практиката.

Всяка държавна изпитна комисия има председател и членове. Председателят на комисията е хабилитиран преподавател на основен трудов договор във ВСУ „Черноризец Храбър“. Държавният изпит се осъществява въз основа на официален изпитен протокол. Държавната изпитна комисия работи като колективен орган.

4. Процедура по провеждане на държавния изпит и защита на дипломна работа.

4.1. Държавният изпит е писмен. Той се провежда в сградата на университета и протича по следния начин:

4.1.1. Студентът трябва да е в залата половин час преди започване на изпита. При влизане в изпитната зала, всеки студент представя на квесторите документ удостоверяващ самоличността му.

4.1.2. По време на държавния изпит изрично се забранява ползването на технически средства. Наличните такива, изключени, се предават на квесторите и се връщат на студентите при предаване на писмените им работи. В случай на установено използване от страна на студентите на технически средства, независимо от причините, те се отстраняват от изпит.

След отбелязване в протокол, всеки студент получава 5 подпечатани бели листа.

След като студентите заемат места в изпитната зала, се изтеглят по един въпрос от трите раздела на конспекта. Студентите, изтеглили въпросите, изчитат съдържанието на въпросите пред колегите си.

4.1.5. Член на държавната изпитна комисия (или квестор) записва на дъската номерата и съдържанието на изтеглените изпитни въпроси от Конспекта за държавен изпит, обявява началото на изпита и съобщава продължителността му и краят.

4.1.6. Дипломантите представят в писмен вид отговорите си на изтеглените въпроси от Конспекта за държавен изпит.

4.1.7. Държавната изпитна комисия оценява писмените материали, в които студентите са представили отговорите си на изпитните въпроси.

4.1.8. Председателят на държавната изпитна комисия обявява резултатите от проведения държавен изпит.

4.2. Защита на дипломна работа.

Защитата на дипломна работа се провежда в сградата на университета и протича по следния начин:

4.2.1. Дипломантите (по реда на протокола) представят експозе на дипломната си работа. Експозето трябва да съдържа и изяснява в синтезиран вид най-важните достойнства, изводи и постижения на дипломната работа. То трябва да е с продължителност 5 минути, съответно две стандартни печатни страници или 10 слайда, ако има изготвена презентация.

4.2.2. Рецензентите прочитат рецензиите си (ако рецензентът не е член на изпитната комисия, рецензията се прочита от председателя на комисията).

4.2.3. Председателят на държавната изпитна комисия дава думата на присъстващите за въпроси.

4.2.4. Дипломантът отговаря на въпросите и бележките от рецензията и на зададените от присъстващите въпроси.

5. Оценяване на писмените и дипломните работи.

5.1. Оценяване на писмените работи.

5.1.1. Студентите се оценяват по шестобалната система. За положителна оценка, изпитваните трябва да демонстрират минимум познания по всеки от изтеглените въпроси. За успешно положен се счита изпитът, оценен с най-малко „Среден“ (E).

При отговор само на единия от въпросите, независимо от оценката по него, финалната оценка е Слаб 2 F. При формирането на крайната оценка, трите въпроса са с равна тежест.

5.1.2. Основни критерии при оценяването на писмените работи са:

- Задълбочено познание по изпитните въпроси: пълнота, точност и актуалност на отговорите;
- Представяне на различните компоненти на изпитните въпроси;
- Способност за самостоятелно мислене и аргументиране на собствената гледна точка;
- Позоваване на научни авторитети и коректност при цитирането;
- Правилен език, добър и ясен стил, обща езикова грамотност.

5.1.3. Отговорите на студентите се оценяват самостоятелно по всеки един от въпросите от поне двама от членовете на държавната изпитна комисия.

Решенията на държавната изпитна комисия за оценка на резултатите от полагаането на държавен изпит се вземат на закрито заседание при открито гласуване и обикновено мнозинство от гласовете на членовете на държавната изпитна комисия, участващи в заседанието.

В случай на разминаване между оценките на членовете на държавната изпитна комисия с повече от половин единица, писмената работа се преглежда повторно за определяне на крайната оценка.

5.1.4. Оценката се вписва в изпитния протокол от председателя на държавната изпитна комисия. Протоколът за проведения държавен изпит се съхранява от секретаря на комисията до приключването му, а резултатите се нанасят в главните книги от председателя на държавната изпитна комисия със съдействието на нейния секретар.

5.2. Оценяване на дипломни работи.

5.2.1. Студентите се оценяват по шестобалната система. За положителна оценка, дипломантите трябва да представят дипломна работа, която да отговаря в минимална степен на изискванията. За успешно положен се счита изпитът, оценен с най-малко „Среден“ (E).

5.2.1. Оценката на дипломната работа има два компонента: оценка на дипломната работа като научна разработка и оценка на защитата ѝ.

5.2.2. Основни критерии при оценяването на дипломните работи са:

- актуалност и значимост на изследвания проблем;
- адекватна теоретична обосновка на проблема;
- точно и ясно формулирани изследователски цели, задачи, хипотези;
- добра балансираност на отделните части на дипломната работа по отношение на съдържание и обем;
- логическа свързаност на отделните глави на дипломната работа;
- дипломната работа да е написана в научен стил, да се изяснени основните научни понятия, да са спазени правилата за академична култура на писане на научен текст;

- аргументирана свързаност на теоретичната част с практическата част на дипломната работа;
- спазване на изискването за обем – дипломната работа трябва да е не по-малко от 70 стандартни печатни страници и не повече от 80 стандартни печатни страници;
- спазване на техническите изисквания за изготвяне, подвързване и оформяне на дипломна работа – начална страница, подписана от дипломанта и научния ръководител, съдържание, включващо отделните части и посочени съответните страници;
- изразено от дипломанта собствено критично отношение към разработвания проблем;
- подбиране на надеждни, актуални и достоверни научни източници на български език и на чужди езици;
- коректно ползване и цитиране на използваните научни източници;
- качествена и прецизна обработка на резултатите и представяне на резултатите в прегледен вид чрез таблици и диаграми;
- обосновани изводи относно постигнатите резултати в дипломната работа;
- ясно и конкретно посочване на практическата приложимост на постигнатите резултати в дипломната работа;

5.2.3. Отговорите на дипломантите се оценяват самостоятелно като съдържание и защита от членовете на държавната изпитна комисия.

Решенията на държавната изпитна комисия за оценка на резултатите от защитата на дипломната работа се вземат на закрито заседание при открито гласуване и обикновено мнозинство от гласовете на членовете на държавната изпитна комисия, участващи в заседанието.

В случай на разминаване между оценките на членовете на държавната изпитна комисия с повече от половин единица, писмената работа се преглежда повторно за определяне на крайната оценка.

5.2.4. Оценката се вписва в изпитния протокол от председателя на държавната изпитна комисия. Протоколът за проведения държавен изпит се съхранява от секретаря на комисията до приключването му, а резултатите се нанасят в главните книги от председателя на държавната изпитна комисия със съдействието на нейния секретар.

Процедурата е приета на заседание на Катедрения съвет на катедра „Икономика“ с Протокол № 2 / 16.09.2019 г.